

VÝROČNÍ ZPRÁVA NEMOCNIČNÍCH KAPLANŮ 2018

Kolektiv nemocničních kaplanů FNOL

Fotografie: Archiv FN Olomouc
Design, grafická úprava: Dalibor Janeček
Olomouc 2018

Obsah

Úvodní slovo	4
1. Zaměstnanecké pracovní poměry v roce 2018	5
2. Poskytování klinické pastorační péče ve FN Olomouc v roce 2018	6
3. Srovnání poskytování klinické pastorační péče v roce 2018 s předchozími lety	12
4. Poradna HOŘEC	14
5. Přehled dalších aktivit nemocničních kaplanů ve FN Olomouc v roce 2018	16
6. Z dopisu	20
7. Kazuistika	20
8. Poděkování	22

Úvodní slovo

Služba nemocničních kaplanů je nedílnou součástí komplexní péče o pacienty, jejich blízké a v neposlední řadě i o personál v nemocnici.

V náročných obdobích nemoci si člověk, možná více než jindy, pokládá otázky po smyslu života, nemoci, utrpení, umírání, smrti, víry ale i otázky týkající se kvality dosavadního života. Tyto otázky často vzbuzují touhu po sdílení, smíření či odpuštění. Člověk touží být milován, potřebuje se cítit bezpečně a respektovaně. Na tyto potřeby reaguje služba nemocničních kaplanů, kteří slouží všem pacientům bez rozdílu, na jejich úrovni a způsobem, jakým oni potřebují.

Nemocniční kaplan může nabídnout svou blízkost, rozhovor, modlitbu, čtení z Bible, na požádání zprostředkuje návštěvu kněze pro udělení svátostí. Kaplan nabízí službu doprovázení v náročném období nemoci. Pomocí pastoračního rozhovoru napomáhá pacientovi k přijetí obtíží souvisejících s nemocí a utrpením. Také ke smíření se sebou samým, s druhými lidmi a s Bohem.

1. Zaměstnanecké pracovní poměry v roce 2018

V první polovině roku 2018 došlo k následujícím personálním změnám. Během celého roku působili ve Fakultní nemocnici Olomouc (dále FN Olomouc) tyto nemocniční kaplani: *Mgr. Jana Březinová; Mgr. Jaroslav Křivánek; Mgr. Marie Maňáková, M.A.; ThLic. Mgr. Jana Nováková, PhD.; Mgr. Dominik Opatrný, Th.D. a Vítězslav Vurst, B.Th.* Od poloviny dubna nastoupil *Bc. Roman Nehera* a na konci června ukončila svou službu *ThLic. PhDr. Marta Hošťálková, Th.D. Ph.D.*

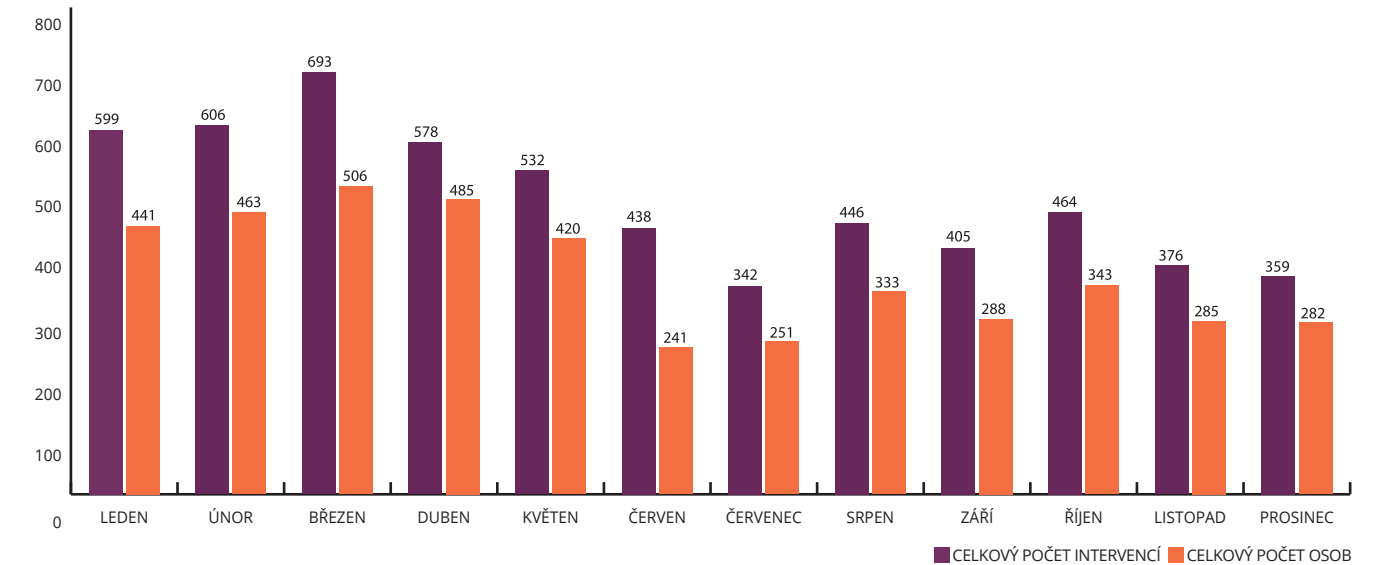
Pět kaplanů má pověření ke službě od Římskokatolické církve, po jednom od Církve československé husitské a od Církve adventistů sedmého dne.

2. Poskytování klinické pastorační péče ve FN Olomouc v roce 2018

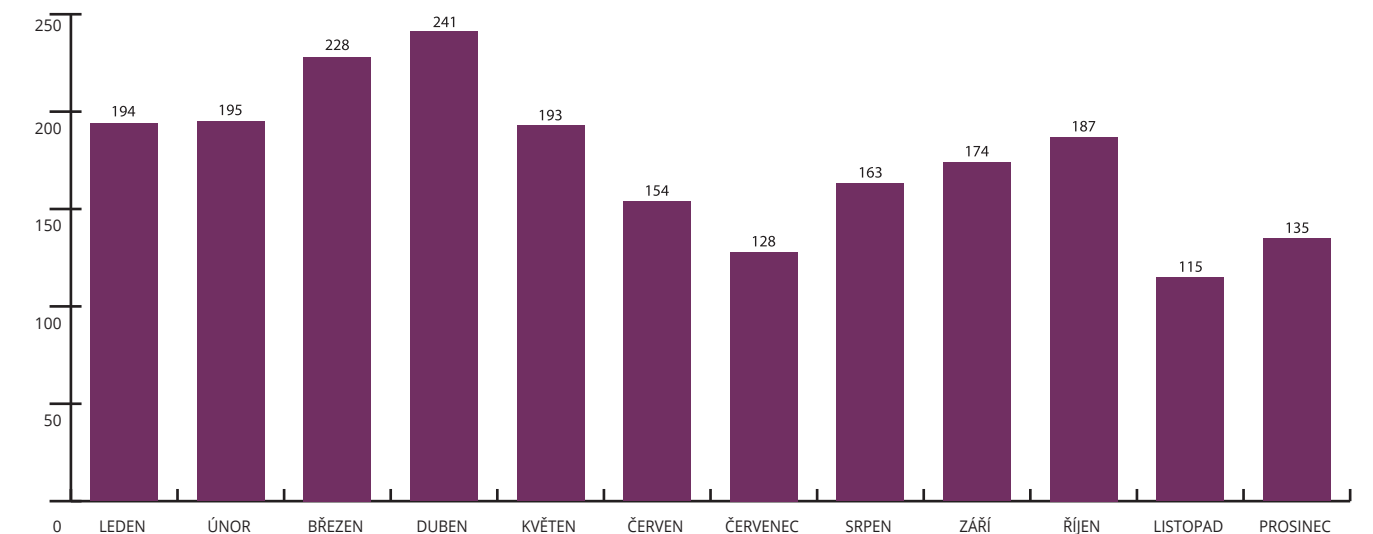
Poskytování klinické pastorační péče (dále KPP) probíhá na základě žádostí pacientů, případně jejich příbuzných nebo zdravotníků. Služba nemocničních kaplanů je aktivně nabízena na jednotlivých odděleních již při přijetí k hospitalizaci. Na všech klinikách, někde i na pokojích, v ambulancích a čekárnách jsou umístěny informační letáky (Informace pro pacienty; Fm-L009-003-POKYN-023), jak vyplývá z Metodického pokynu (č. MP-L004-02; 3. vydání ze dne 27. 1. 2017). Nemocniční kaplani jsou kontaktováni převážně prostřednictvím mobilního telefonu (733 789 731), případně emailu (kaplani.fnol@seznam.cz).

Systematické poskytování KPP – tedy pravidelné návštěvy klinik a oddělení s aktivní nabídkou péče pacientům probíhá na Oddělení geriatric (Maňáková, Nehera), na 1. interní klinice (Březinová, Křivánek), na 2. interní klinice (Maňáková, Nehera), na klinice psychiatrie (Březinová), na Oddělení urgentního příjmu (Vurst), na Onkologické klinice (Hošťálková, Nováková), na Klinice plicních nemocí a tuberkulózy (Nováková), na 1. chirurgické klinice (Opatrný, Maňáková, Nehera) a na Hemato-onkologické klinice (Hošťálková, Březinová).

Počet intervencí celkem/celkový počet osob, kterým byly poskytnuty intervence a celkový počet kontaktů
V roce 2018 proběhlo celkem 5838 intervencí u 4438 osob.

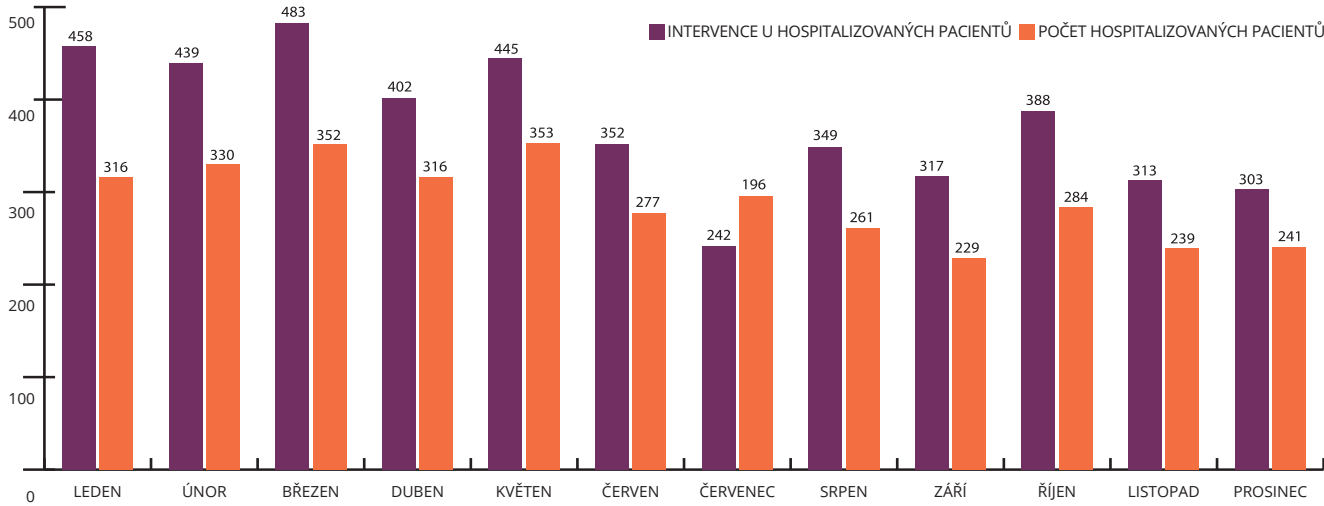

V roce 2018 se uskutečnilo 2107 kontaktů.

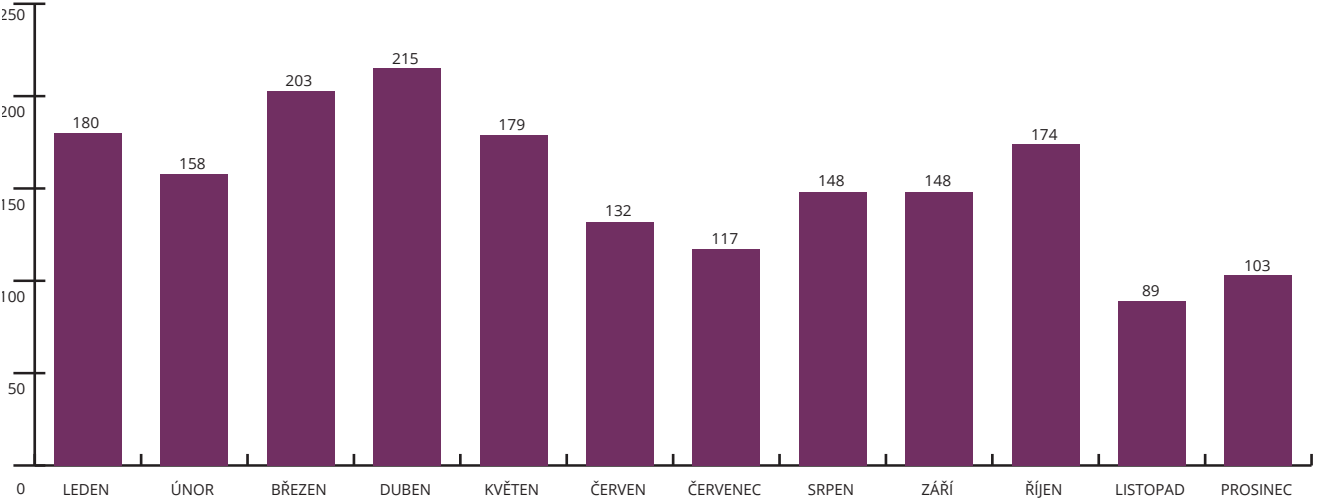
Počet intervencí/počet pacientů

Nemocniční kaplani v roce 2018 poskytli celkem 4491 intervencí u 3394 hospitalizovaných pacientů. Jednou intervencí se rozumí setkání v rozsahu pět až třicet minut. Někteří pacienti jsou navštíveni pouze jednou, jiní opakovaně (většinou na stejném oddělení, někdy na různých odděleních, podle toho, jak jsou mezi odděleními překládáni), někteří jsou opakovaně hospitalizováni a přejí si být doprovázeni.

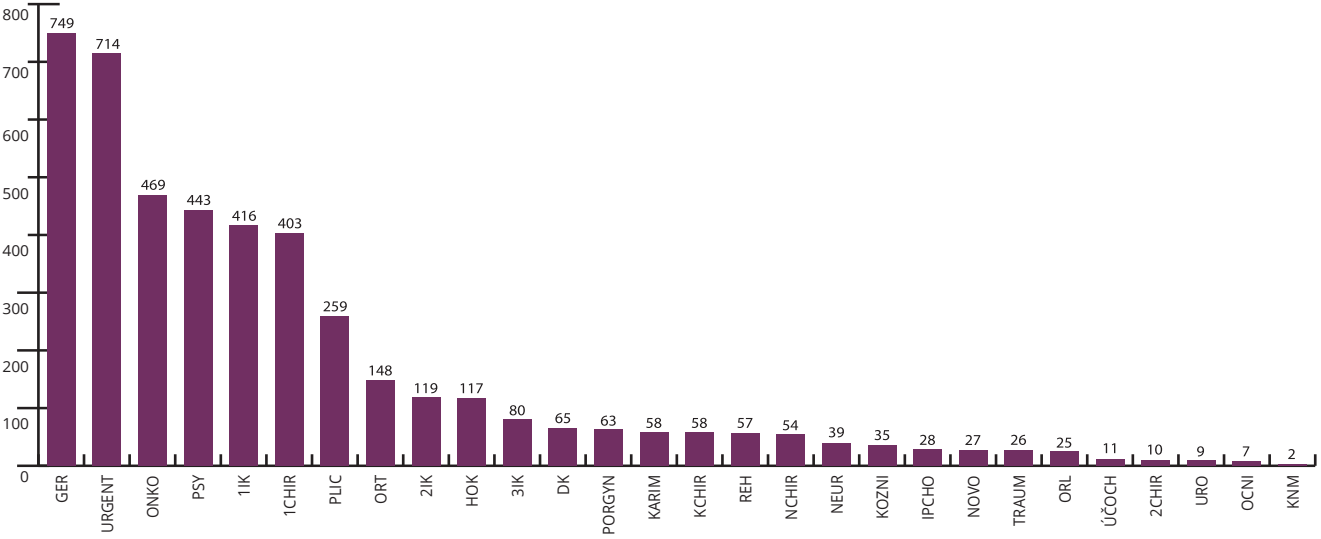
Počet kontaktů s hospitalizovanými pacienty

V roce 2018 proběhlo 1846 kontaktů s hospitalizovanými pacienty.

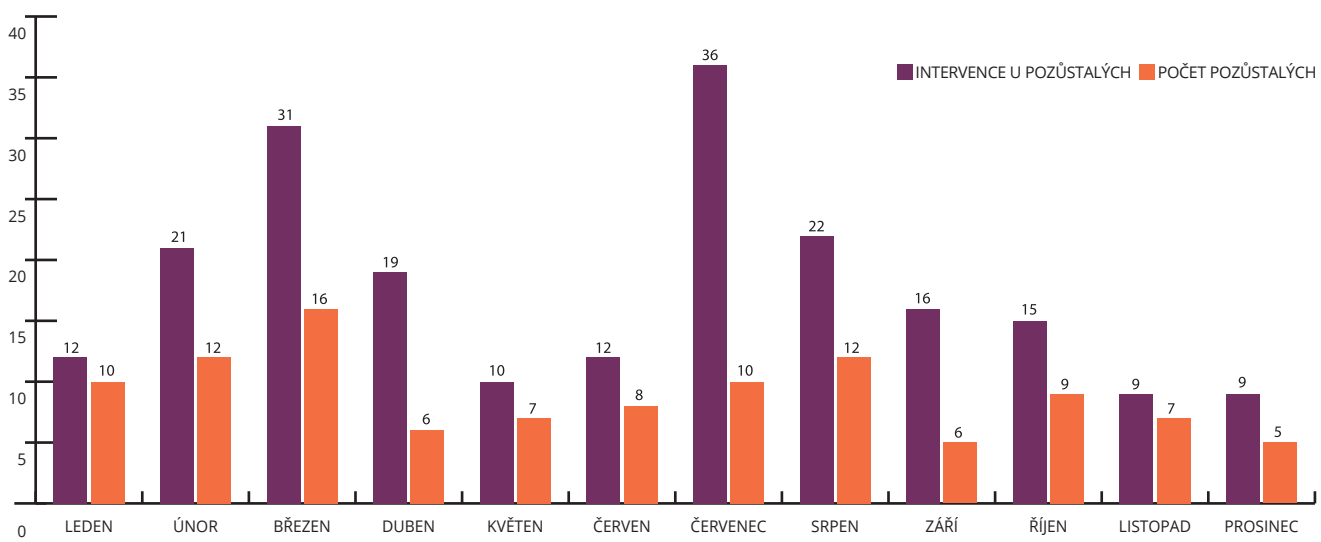
Počet intervencí na klinikách

Intervence se uskutečnily na všech klinikách/odděleních nemocnice.

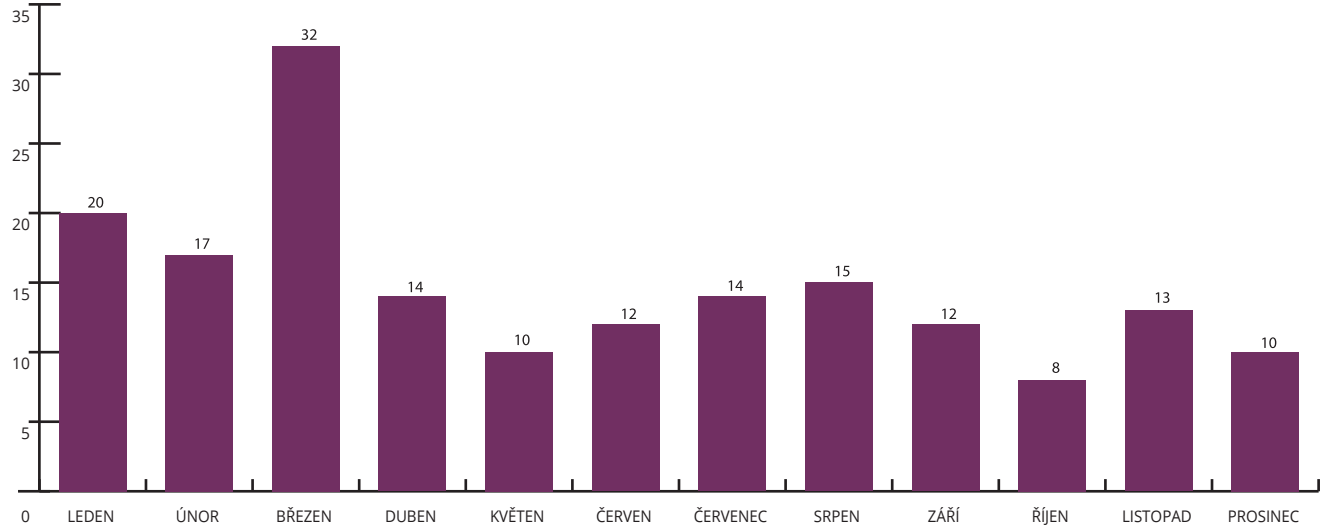
Počet intervencí u pozůstalých/počet pozůstalých

Nemocniční kaplani podpořili 108 pozůstalých během 212 intervencí.

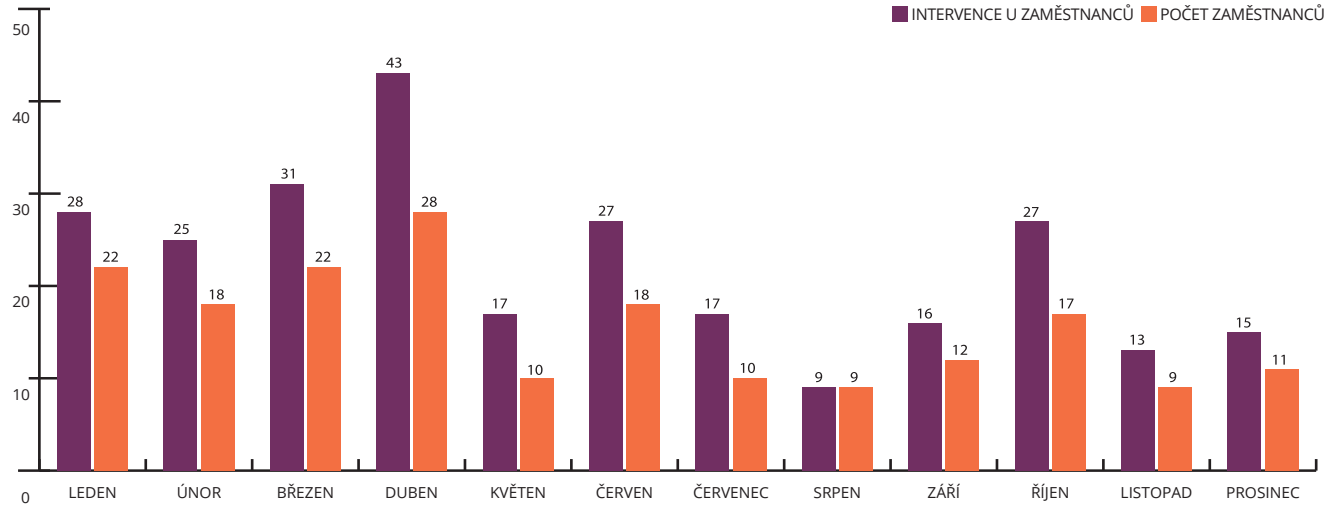
Počet zprostředkovaných návštěv duchovních

Na žádost pacientů či jejich příbuzných nemocniční kaplani zprostředkovali 177x návštěvu katolického kněze, 1x kněze řeckokatolického a 2x kazatele církve československé husitské. Někteří nemocní si přitom návštěvu kněze zajišťovali sami (většinou z domovské farnosti).

Počet intervencí u zaměstnanců/počet zaměstnanců

Celkem 186 zaměstnancům bylo nemocničními kaplany poskytnuto 268 intervencí.

Dále bylo poskytnuto 322 intervencí během 287 telefonátů.

Emailovou formou nemocniční kaplani podpořili 41 osob, a to v 44 emailech.

Nemocniční kaplani pověřeni k této službě podali 728x eucharistii – převážně pacientům hospitalizovaným, ojediněle i pacientům ambulantním.

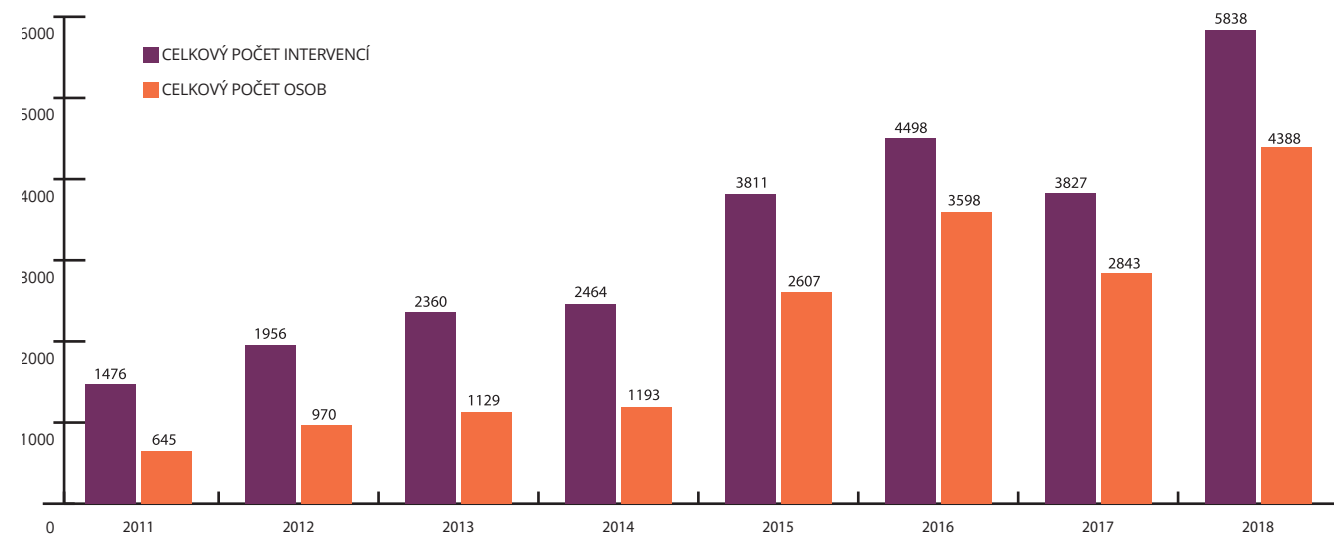
3.

Srovnání poskytování klinické pastorační péče v roce 2018 s předchozími lety

Za dobu působení nemocničních kaplanů ve FN Olomouc od 1. 1. 2010 došlo k mnoha zásadním změnám. Zatímco v roce 2010 byla služba nemocničního kaplana nabízena pouze na zavolání, postupem času došlo k rozšíření působnosti.

V současné době docházíme pravidelně na některá oddělení. Po dohodě s vedením kliniky zde službu aktivně pacientům nabízíme. Ve většině případů mají hospitalizovaní o rozhovor na jakékoliv téma určené pacientem zájem. Doprovázíme nejen pacienty, ale i jejich příbuzné. Obrací se na nás i zaměstnanci nemocnice, převážně v okamžiku, kdy proběhla nějaká zátěžová situace.

Celkové srovnání mezi léty 2011 – 2018

Docházíme i na vstupní školení pro zaměstnance, kde můžeme novým zaměstnancům představit službu nemocničních kaplanů a navázat tak spolupráci.

4. Poradna HOŘEC

Poradna HOŘEC nejen pro pozůstalé zdarma poskytuje pastorační poradenství, psychosociální podporu a doprovázení v prožívání obtížných situací souvisejících s nemocí nebo ztrátou blízkého již čtvrtý rok.

Odbornou garantkou Poradny Hořec je PhDr. et Mgr. Naděžda Špatenková, Ph.D., MBA, psychologka a socioložka, průkopnice poradenství pro pozůstalé v ČR, čtyři z nemocničních kaplanů jsou certifikovaní poradci pro pozůstalé.

Od svého vzniku Poradna HOŘEC sídlila v budově „B“ (Franz Josef), od listopadu 2018 se přestěhovala do nových prostor v přízemí novostavby „Y“ (2IK a GER) spolu s pracovními nemocničními kaplany.

Zázemí Poradny HOŘEC doplňuje podporu, kterou nemocniční kaplani zajišťují především u lůžek pacientů a umírajících, případně u jejich příbuzných.

Poradci pro pozůstalé se věnovali 108 klientům v 212 intervencích. Tyto intervence jsou započítány v celkovém přehledu intervencí výše.

5.

Přehled dalších aktivit nemocničních kaplanů ve FN Olomouc v roce 2018

Škála činností nemocničních kaplanů je široká. Kromě návštěv pacientů na lůžkových odděleních, v ambulancích, rozhovorů s příbuznými pacientů, péče o klienty Poradny Hořec, rozhovorů se zaměstnanci nemocnice, jsou kaplani non-stop přítomni na telefonu.

Dále tato služba zahrnuje:

- starost o nemocniční kapli dle liturgického roku
- aktualizace nástěnky u kaple
- možnost osobního setkání - každé úterý v době od 15:00 do 16:00 je v nemocniční kapli přítomen kaplan
- přímluvnou modlitbu - do schránky v kapli je možné vkládat své prosby, které jsou zahrnovány do modliteb i přímluv při nedělní mši svaté sloužené v kapli
- prezentování služby nemocničních kaplanů v rámci vstupního školení nových zaměstnanců FN Olomouc 1x měsíčně
- zabezpečení praxí a konzultací se studenty VŠ a VOŠ ohledně jejich závěrečných prací
- poskytování konzultací návštěvám z jiných nemocnic
- kaplani z katolické církve se 4x ročně setkávají s dalšími nemocničními kaplany Arcidiecéze olomoucké a účastní se supervize

Další aktivity:

XXVI. Světový den nemocných 7. 2. 2018

Mons. Antonín Basler, pomocný olomoucký biskup se setkal s vedením nemocnice, poté navštívil pacienty na Klinice psychiatrie a na Novorozeneckém oddělení. Večer pak sloužil mši svatou za nemocné, lékaře a zdravotníky v dominikánském kostele. Následovalo setkání pro zdravotníky s workshopem na vybraná témata etiky ve zdravotnictví.

Vzpomínat s láskou 2. 11. 2018

U příležitosti Památky zemřelých připravili nemocniční kaplani pietní setkání u nemocniční kaple. Předcházel mu letos Den otevřených dveří u příležitosti přestěhování Poradny HOŘEC a pracovní kaplanů do nových prostor v budově Y.

VII. jarní celorepublikové setkání nemocničních kaplanů v Brně 21. 5. 2018

XIV. setkání nemocničních kaplanů na Velehradě 1. – 4. 10. 2018

Katolická asociace nemocničních kaplanů v České republice (KANK) pořádala dvě tradiční setkání. Na jarním setkání byla přednáška na téma „Nemocniční kaplan a emoce“, kterou pronesl Doc. MUDr. Jiří Šimek, CSc.

Na podzimním setkání pod záštitou Rady pro zdravotnictví České biskupské konference a ve spolupráci s Arcibiskupstvím olomouckým zahrnovalo jednodenní duchovní obnovu a dvou-denní odborný program na téma: „Psychologie nemocného a psychohygiena nemocničního kaplana“.

VII. konference o nemocničním kaplanství v Praze 6. 6. 2018

Asociace nemocničních kaplanů (ANK) nabídla pod záštitou Ekumenické rady církví a radního hlavního města Prahy pro bydlení a zdravotnictví Ing. Radka Lacka s tématem „Kaplan jako psycholog? Spolupráce a vymezení, součinnost a hranice, vzájemnost a rozdíly, zkušenosti a hledání“.

V rámci FN Olomouc jsme byli přítomni slavnostnímu **otevření 2IK 4. 9. 2018** a **žehnání 2IK 19. 9. 2018**

Zúčastnili jsme se **členské schůze Asociace poradců pro pozůstalé** v Opavě **13. 10. 2018** (Nováková, Vurst).

Spolu se skauty jsme se podíleli na zpívání koled na klinikách HOK, PSY 32 B a 1IK 1 a JIP **27. 12. 2018** (Březinová).

Dva z NK dokončili studium v programu celoživotního vzdělávání s názvem „**nemocniční kaplan**“ na CMTF UP v Olomouci v rozsahu 160 hodin a 100 hodin praxe 9/2017 – 9/2018. Někteří absolvovali CŽV kurz „**Komunikace nemocničního kaplana s pacienty se specifickými potřebami**“ v rozsahu 48 hodin na CMTF UP v Olomouci 1 – 5/2018. Završen byl také kurz **storytellingu** pro kaplany **25. – 26. 1. 2018, 23. 2. 2018** zahájený v předešlém roce.

Během roku se uskutečnila řada **přednášek a seminářů připravených nemocničními kaplany**. Níže uvádíme některé z nich.

„Péče o existenciální, duchovní a náboženské potřeby onkologicky nemocných“, seminář pro zdravotníky HOK FN Olomouc, **16. a 30. 1. 2018**, Hošťálková

„Poskytování pastorační péče ve zdravotnictví“ a „Základy poradenství pro pozůstalé a sebereflexe smrti“, semináře pro VOŠ Caritas, **17. 1. 2018**, Hošťálková

„Dobrovolníci u sester Matky Terezy - Misionářek lásky v Kalkatě“, přednáška pro veřejnost s navazující besedou o nemocničním kaplanství, Zábřeh, ČKA a Postřelmovská 14, **6. 2. 2018**, Březinová, Vurst, Nováková

„Dobrovolníci u sester Matky Terezy - Misionářek lásky v Kalkatě“, přednáška pro odsouzené ve Věznici Mírov **14. 2. 2018** (Březinová)

„Spirituální péče ve zdravotnictví“, výuka studentů navazujícího magisterského programu oboru Všeobecná sestra na FZV UP v Olomouci, **15. 2. 2018**, Hošťálková

„Psychosociální a spirituální podpora zasažených mimořádnou událostí“, seminář pro akolyty, Hradec Králové, **16. 3. 2018**, Vurst

„Health Care Chaplains in the Czech Republic“, Lvov, **24. 4. 2018**, Opatrný

„Role kaplana ve FN Olomouc“, přednáška na IX. Luklově kardiologickém dnu, Olomouc, **2. 10. 2018**, Březinová, Nováková

Představení služby nemocničních kaplanů a Poradny HOŘEC na setkání SPIS, Tišnov, **10. 10. 2018**, Vurst, Nováková, Březinová

„Péče o existenciální potřeby v prostředí FN, inspirace, zkušenosti“, přednáška na XIII. DNU HOSPICE „Protože na tobě záleží...“, Litoměřice, **8. 11. 2018**, Březinová, Nováková

Interaktivní seminář pro zdravotnický personál FNOL k tématu umírání, **26. 11. 2018, 10. 12. 2018**, Vurst

6. Z dopisu

Jsem vedení FN Olomouc velmi vděčná, že umožňuje a podporuje působení nemocničních kaplanů, kteří tak mohou konat cennou pastorační službu. V únoru ve FN Olomouc zemřel tatínek ve věku nedožitých 70 let. Moje starší sestra byla svědkyní jeho smrtelného zápasu. Po prožitém traumatu začala být apatická a snažila se „zapomenout“ za pomoci alkoholu. Hrozila další rodinná tragédie.

S vědomím, že se u sestry jedná o duševní - duchovní záležitost, jsem hledala kontakt na nemocničního kaplana, se kterým by snad bylo možno pohovořit. Nalezla jsem kontakt na Poradnu Hořec. Mám za to, že jen a pouze díky odborné pomoci nemocničního kaplana, jmenovitě pana Vítězslava Vursta, se moje sestra i maminka dokázaly tak dobře a tak brzy vyrovnat se smrtí blízkého člověka. Kéž by ve všech našich nemocnicích fungovaly takovéto poradny, jejichž důležitost si mnozí uvědomí (bohužel) až po ztrátě někoho drahého.

Eva Š.

7. Kazuistika

Paní M., pacientka FN Olomouc, oddělení psychiatrie 32B

Paní M. byla pacientka středního věku, které jsem se věnovala po dobu několika měsíců. Je v invalidním důchodu pro svá mnohočetná zranění, žije v domácnosti se svou matkou, která je jejím opatrovníkem. Dále v domácnosti žijí ještě další sourozenci. Rodiče jsou rozvedení. S otcem je v občasném kontaktu, je alkoholik.

Pacientka od mládí trpěla šikanou od svých vrstevníků ve škole. Byla naštvaná sama na sebe a obviňovala se za to, co provedla. Při jedné události dostala podmínku, ve které došlo k potyčce. Vlivem této okolnosti musela jít do vazby, odtud pak do výkonu trestu. Ve vězení docházelo opakovaně k šikanování, které vyvrcholilo přepadením paní M. na dámských záchodech. Utrpěla mnohačetná zranění, která změnila její osobnost.

Paní M. od té doby žije se svou matkou, která se o ni stará. Nemůže ani sama chodit ven, několikrát se stalo, že se ztratila. Mladší sourozenci ji také nechťejí brát mezi sebe, bojí se, aby nebyli terčem posměchu před svými vrstevníky.

Pacientka je na opakované hospitalizaci pro své úzkostné stavy a deprese, kterými trpí již od svého dětství. Při prvním setkání měla velkou obavu z Elektrokonvulzivní terapie (ECT - elektrošoky),

které jí byly naordinovány a které má v budoucích dnech podstoupit.

Naše první setkání bylo poměrně krátké. Potkaly jsme se neplánovaně. Paní M. byla apatická, nemluvná, unavená, setkání bylo spíše tiché. Vyjádřila velkou obavu z plánované terapie. Chvíli jsme se bavily a rozhovor se týkal i víry. Vzpomínala, jak se modlily s babičkou. Domluvily jsme se na společné modlitbě v časech, kdy se terapie bude konat. Paní M. byla vždy vděčná, když jsem jí nabídla, že se za ni pomodlím. Na konci setkání mi paní M. moc děkovala, že se jí nikdo tolik v poslední době nevěnoval, v závěru i plakala.

Při dalším setkání byla paní M. rozmrzelá. Dostala zákaz vycházek kvůli tomu, že kouřila marihuanu, kterou jí přinesl bratr. Řekla mi, že byla moc nervózní a že tímto chtěla nervozitu před terapií překonat. Elektrokonvulzivní terapii měla již za sebou, byla smutná z toho, že si s sebou nemohla vzít medailku, kterou jsem jí darovala. Stěžovala si na ztrátu paměti. Bavily jsme se o účincích terapie, kdy se tvoří nové neurony nezatížené stresovou zkušeností, nejsou poznamenány poruchou, depresí. Na závěr setkání jsme se modlily.

Při závěrečném setkání jsme s paní M. plánovaly její návrat domů, kam se nijak zvlášť netěšila. Vše je stereotypní, cítí se neužitečně a chybí jí náplň

dne, zaměstnání.

Pacientce jsem v závěru našich setkání pokaždé nabídla modlitbu, za niž byla vděčná, často dojatá. Také jsme hovořily o možnosti docházet do některé farnosti na přípravu ke svátostem. Nabídla jsem jí i úvodní setkání s knězem, které ale neproběhlo.

Jedním z cílů setkávání byla i podpora paní M. v oblasti její sebedůvěry, sebedůvěry. Při práci s pacientkou jsem přemýšlela o nabídce doprovodu i za účasti její rodiny do návazných služeb, aby měla náplň dne. Hovořily jsme o možnosti navštívit nějakou sociální službu, která se zaměřuje na osoby s duševním onemocněním. Do této sociální služby by mohla docházet, nabízejí programy, které vedou k rozvoji. Měla by zde možnost setkávat se s lidmi a nebyla by v takové sociální izolaci.

Pacientce jsem předala kontakty. Neznám její rodinu a nevím, zda ji někdo do služby doprovodí, sama to asi nezvládne. Mrzelo mě, že jsem se s nikým z rodiny neměla možnost setkat osobně.

Jana Březinová, NK

8. Poděkování

Touto cestou chceme poděkovat všem, kteří službu nemocničních kaplanů ve FN Olomouc podporují, především Arcibiskupství olomouckému, zástupcům managementu FN Olomouc, vedením klinik a oddělení, všem zaměstnancům, ale také všem dárcům, kteří věnují ze svých prostředků, schopností a času to, co na první pohled není nikde vidět. Děkujeme také všem pacientům i jejich rodinám za důvěru i za to, že k nim můžeme přicházet a odcházíme vnitřně obohaceni. Děkujeme také našim blízkým, kteří s námi nesou obtíže kaplanské služby a provází nás modlitbou. Děkujeme Bohu, že nás do této služby povolal a dává nám k ní sílu a své dary, abychom mohli rozdávat dál.

Poděkování náleží také kněžím, kteří obětavě přijíždějí do nemocnice, kdykoliv je potřeba. Někdy za jedním pacientem, jindy za více pacienty, často se setkávají i s příbuznými pacientů. Jmenovitě kněží Bohumír Vitásek, Rudolf Smahel, Libor Churý, Antonín Krasucki, Savio Řičica, Česlav Plachý, Antonín Štefek, Josef Opluštil i mnozí další.

Kolektiv nemocničních kaplanů FN Olomouc

Nemocniční kaplani ve FN Olomouc

tel: 733 789 731

e-mail: kaplani.fnol@seznam.cz

Preferovaný čas pro telefonáty je v pracovní dny
od 10:00 do 16:00 hodin, kdy jsou kaplani přítomni
ve FNOL. V krizových situacích lze volat nonstop.

Poradna HOŘEC

tel: 733 789 731

poradna.horec@gmail.com

V poradně Hořec jsou poradci pravidelně přítomni
v pondělí od 10:00 do 11:30 hodin a ve středu od 15:00 do
17:00 hodin. Návštěvu je možné domluvit i v jinou dobu.

Webové stránky asociací nemocničních kaplanů:

www.kaplan-nemocnice.cz

www.nemocnicnikaplan.cz

